

Kávéházi halál

Ha valaha megírják ennek a városnak a történetét, okvetlenül szóvá kell tenni azt az esetet, ami ezen a héten egy budapesti kávéházban megtörtént. Egy úr éjfél után bejön a kávéházba. Leül és teát rendel. Citrommal parancsolja, nagyságos úr vagy rummal? Inkább rummal. A pincér hozza a teát, a vendég kavargatja, beletemetkezik egy francia újság lepedőjébe, s egy perc múlva főbe lövi magát. Úgy borul a fejére a lap papírosa, mint a szemfedő. Mindez nem szokatlan, hiszen az öngyilkosok nem válogatósak a hely dolgában, s színházban, turfon, villamoskocsin, hajókon egyformán végeznek magukkal. De minket ez egyáltalán nem lep meg. Természetesnek találjuk, hogy a budapesti ember a kávéházban hal meg, amellyel millió szállal van összefűzve, amelyet a nap minden huszonegy órájában lát mindenféle világításban, mindenféle hangulatban, és így az életének valóságos színpadja lett. Ismerek egy kávéházat a József körúton, ahová kizárólag rozszant öregurak járnak, hatvan- és nyolcvanévesek, többnyire agglegények. Ez a haldoklók kávéháza. Az uraknak szegfű van a gomblyukukban. De az erük már csupa mész, a májuk, a veséjük, a tüdejük beteg. Ott a márványsztaloknál, a tükörablakok mögött úgyszólván nyílt színen haldokolnak. Mikor azután egy nap nem jönnek a reggeli kávéra, elszalad lakásukra a tűzilegény. Délben a kávéház ormára kidugják a fekete zászlót. Ez megillet minden törzsvendéget. Annyiféle szükséglete van a budapesti kávéházi vendégnek, hogy egyszer talán kialakul az öngyilkosok kávéháza is. Itt írjuk meg a leveleinket, amely a halálunkat okozza. Viszonyainkat itt szőjük. Pénzügyeinket itt bonyolítjuk le. Pár évvel ezelőtt egy gyermek is született a kávéházban. Hová menjünk meghalni? Haza: ez sokáig tartana. Az utcán: ez nem úri dolog. Vasúton: barátságtalan és körülményes. Olyan kézenfekvő, szomorú és budapesti tanács, hogy menjünk akkor is a kávéházba.

(Három apró jegyzet [1], *Világ*, 1911. május 11. – *Á*, 526–527. old.)